

Українські мігранти: поїхати, щоб (не) повернутися?

16

Учасники парламентських слухань «Українська трудова міграція: стан, проблеми та шляхи їх вирішення» закликали владу не лише активно захищати права громадян за кордоном, а й створювати робочі місця на Батьківщині.

Відкриваючи зібрання, **заступник Голови Верховної Ради Руслан КОШУЛИНСЬКИЙ** (на знімку вгорі праворуч) зазначив, що трудова міграція стала в нашій державі «практично загальнонаціональним явищем». Так, щороку за кордоном тільки легально працевлаштовується близько 50 тисяч громадян України.

– Головним чинником, що стимулює трудову міграцію, є різниця в оплаті праці. За даними соціологічних опитувань, середньомісячний заріток трудового мігранта становить 930 доларів. Це практично втричі більше за середню зарплатню в Україні, – зауважив Руслан Кошулинський.

Він сказав також, що кількість трудових мігрантів, які виїхали з України, нині невідома. За різними даними, це від 2,5 до 4,5 мільйона осіб.

– Масовий виїзд за кордон молоді обертається для нас втратою свіжих ідей, інновацій та майбутніх фахівців, – підкреслив заступник Голови парламенту. Він привернув увагу до тривожних тенденцій, пов'язаних із від'їздом науковців, медиків, IT-спеціалістів.

Також промовець озвучив дані Міжнародної організації з міграції, згідно з якими в 2012 році заробітчани переказали на Батьківщину 7,5 мільярда доларів США.

– Можемо казати, що нині трудові мігранти – найбільші інвестори в економіку України, – наголосив Кошулинський.

Голова Комітету з питань прав людини, національних меншин і міжнародних відносин Валерій ПАЦКАН зауважив, що є вихідцем із Закарпатської області й у недалекому минулому, будучи студентом, також виїжджав за кордон на заробітки. Він розповів, що близько третини мігрантів працюють нелегально, не мають ні соціального статусу, ні пенсійного забезпечення, ні права на відпустку.

Відтак завдання України – активізувати захист прав наших громадян за кордоном ще на етапі найму робітників фірмами-посередниками.

Заступник міністра закордонних справ Руслан ДЕМЧЕНКО розповів, що МЗС системно працює за трьома основними напрямками:

– **укладення двосторонніх угод про соціальне забезпечення з країнами, де постійно перебуває значна кількість українців-мігрантів.** Зокрема, в 2012 році такі угоди підписано з Польщею та Ізраїлем. Також торік набули чиннос-

України, в яких є дійсний дозвіл на проживання на території держав-членів Євросоюзу, мають можливість отримати п'ятирічні візи для в'їзду до ЄС;

– **взаємодії з закордонним українцями і трудовими мігрантами.** Як зазначив представник МЗС, 2013 року в рамках відповідної державної програми закордонним українцям виділено більш як 2 мільйони гривень на конкретні проекти. Йдеться передусім про надання фінансової підтримки українським громадам Польщі та Словаччини для

ті відповідні угоди з Естонією, Португалією та державами-учасницями СНД. Нині здійснюється робота з укладення таких угод із Іспанією, Білоруссю, Бразилією, Люксембургом, Сербією, Чорногорією й Угорщиною. Також Руслан Демченко повідомив, що з 1 липня 2013 року набули чинності зміни до угоди між Україною та ЄС про спрощення оформлення віз, згідно з якими один із членів подружжя, діти чи батьки громадян

ремонту Українського народного дому в Перемишлі та Центру української культури в Пряшеві. Також на ці кошти профінансовано низку науково-освітніх і культурно-мистецьких заходів;

– **забезпечення консульського захисту українських трудових мігрантів за кордоном.** Руслан Демченко запевнив, що МЗС оператив-но реагує на надзвичайні події за кордоном за участі наших громадян,

а також здійснює інформаційно-роз'яснювальну роботу стосовно особливостей працевлаштування в країнах їхнього перебування.

Заступник міністра соціальної політики Лідія ДРОЗДОВА охарактеризувала зовнішню трудову міграцію громадян України як стабільну. Цим користується Російська Федерація – 43,2 відсотка від загальної кількості українських мігрантів та європейські країни: Польща – 14,3 відсотка; Італія – 13,2; Чехія – 12,9; Іспанія – 4,5; Німеччина – 2,4 відсотка; Угорщина та Португалія – по 1,8 відсотка. Із західних регіонів України на заробітки виїжджає близько 11 відсотків населення, з центральних та північних – лише один відсоток.

Серед трудових мігрантів близько 30 відсотків мають вищу або неповну вищу освіту, але у високотехнологічних галузях за кордоном працюють лише 11 відсотків вітчизняних громадян. Середній вік трудових мігрантів – 37 років.

Заступник міністра розповіла, що 2012 року Верховна Рада зробила низку важливих кроків для стимулювання створення нових робочих місць. Зокрема, прийнятий Закон «Про зайнятість населення» передбачає компенсацію єдиного соціального внеску, надання стартових виплат у розмірі десяти мінімальних заробітних плат молодим спеціалістам, які погодилися працювати в сільській місцевості за потрібними державі спеціальностями та забезпечення їх житлом. Також громадяни віком від 45 років, котрі мають страховий стаж не менш як 15 років, можуть отримати ваучер для оплати прискороного навчання нової про-

на бути спрямована на те, щоб пояснити кожній особі, яка хоче виїхати за кордон, ризики й наслідки нелегального перебування та працевлаштування на території іншої держави. Кожна людина має розуміти, що перед нею постануть величезні проблеми навіть тоді, коли вона захоче повернутися на територію України, адже вона не зможе довести свій трудовий стаж, своє трудове каліцтво і так далі, і так далі, – наголосила Валерія Лутковська.

Учасники слухань підтримали цю тезу оплесками.

– Не маючи відповідної підтримки від України, наші трудові мігранти досить швидко самоорганізувалися в країнах проживання. Вони не тільки успішно відстоюють свої інтереси, а й пропагують Україну, її культуру, звичаї, відкривають іншим народам нашу історію, – підкреслив **голова Спільноти українців у Португалії Павло САДОХА**. Він наголосив, що процес підписання міждержавних угод про соціальний, правовий захист громадян України, що перебувають за кордоном, слід продовжити – зокрема, такого документа потребують українці в Греції та Італії.

Павло Садоха зазначив критичне ставлення трудових мігрантів до уряду України. Наприклад, масове обурення викликав коментар Міністерства доходів і зборів про можливе оподаткування грошових переказів. Іншим прикладом бездіяльності влади України він назвав ситуацію з відсутністю закордонних паспортів у консульських установах, унаслідок

а не як до валютних донорів, – підкреслив **голова Української все-світньої координаційної ради Михайло РАТУШНИЙ**. Серед озвучених ним вимог – прийняття закону про українську зовнішню трудову міграцію, де буде чітко врегульовано питання, що переказані в Україну кошти є інвестиціями й не повинні обкладатися податком.

– Українську трудову міграцію можна називати круговою, адже 70 відсотків мігрантів мають намір повернутися в Україну. Вони мають звичайне людське бажання – заробити гроші, придбати квартиру, сплатити за навчання дітей або започаткувати власний бізнес, звісно, сподіваючись, що той бізнес у них не відберуть, – зауважила **президент Європейського Конгресу українців Ярослава ХОРТЯНІ**.

Промовець наголосила, що більшість трудових мігрантів зберігають українське громадянство, навчилися працювати 10–15 годин на добу, побачили світ та зрозуміли велику відмінність між чесною працею та нормальним життям і виживанням, на яке приречені мільйони українців.

– Поживши за кордоном, трудові мігранти втрачають комплекс «гомосовєтїкус». Якщо ми хочемо будувати незалежну Україну, треба домогтися, щоб вони повернулися, слугували прикладом для оточення, ставали центрами кристалізації українського суспільства, – наголосила Ярослава Хортяні.

Також вона запропонувала створити фонд підтримки трудових мігрантів, залучивши до його роботи українські громадські організації за кордоном.

фесії або підвищення кваліфікації.

Уповноважений Верховної Ради України з прав людини Валерія ЛУТКОВСЬКА (на знімку) привернула увагу до питань соціального сирітства дітей, котрі залишаються без батьківської турботи й нагляд, нерозумно витрачають отримані з-за кордону кошти.

– Мені здається, найважливішою, з точки зору держави, є інформаційна політика, що повин-

док чого наші громадяни часто опиняються в нелегальному становищі. Промовець зауважив, що свої пропозиції комісія Світового конгресу українців з питань громадян України за кордоном передала профільному комітету Верховної Ради.

– Чого найперше потребують трудові мігранти? Вони потребують не грошей і не високих слів, а уваги і поваги. Вони потребують ставлення до себе як до громадян України,

Голова товариства «Українці в Італії» Олесь ГОРОДЕЦЬКИЙ запропонував збільшити штат Посольства України в Італії, який нині налічує загалом 8 консульських працівників. І це тоді, як у цій країні лише легально працюють 250 тисяч українських громадян.

Народний депутат України Ганна ГЕРМАН пообіцяла, що присутні на слуханнях парламентарії ніколи не дозволять Верховній Раді го-

лосувати за будь-яке оподаткування заробітків українських емігрантів.

— Ми маємо прийняти за факт те, що українські громадяни всі однаково й рівні перед законом, хоч де вони проживали б у нинішньому відкритому глобальному світі, — наголосила Ганна Герман. — Якщо Україна хоче бути державою європейських стандартів, вона повинна зробити дуже просту річ — повернути на свою землю людей, які вже мають досвід проживання в європейських країнах. І тоді ментальність народу відразу зміниться.

Народний депутат України Сергій БАЛАНДІН підкреслив, що через масове закриття підприємств, скорочення з 27 до 10 мільйонів робочих місць кваліфіковані робітники та спеціалісти були змушені виїхати за кордон, щоб прогудувати свої сім'ї. Як розв'язати проблему відтоку робочої сили? Шляхом розвитку

внутрішнього ринку, а саме: відродження переробної промисловості в сільському господарстві, відновлення крупних сільгоспідприємств, розвиток легкої промисловості, машинобудування, суднобудування, підтримувати бізнес, що створює робочі місця. Ніхто, крім нас, не розв'яже наших проблем, — зазначив Сергій Баландин.

Відповідальний секретар Українського Конгресу Росії Віктор ГРЖОВ розповів, що основні сфери зайнятості двох мільйонів українських трудових мігрантів у Росії — це будівництво, транспорт і видобувна промисловість. Торік, зокрема, вони переказали в нашу державу 2,3 мільярда доларів, що майже на 20 відсотків більше, ніж у 2011 році.

Проте Росія здійснює дедалі жорсткішу міграційну політику. Серед проблем, які можуть чекати на укра-

їнських мігрантів уже в найближчому майбутньому, він назвав анонсоване Росією запровадження візового режиму в 2015 році, заборона використовувати національні посвідчення водія, обов'язкове отримання сертифікатів на знання російської мови під час оформлення дозволів на роботу в сфері ЖКГ.

— Ми відчуваємо дуже серйозну відповідальність за долю українських мігрантів. Розуміємо, що наші громадяни хочуть повернутися в Україну, тому повинні створити їм відповідні умови. Також до цього нас спонукають результати дослідження ООН, згідно з якими в 2050 році в Україні налічуватиметься лише 26 мільйонів громадян, — наголосила **народний депутат України Ірина ЛУЦЕНКО**.

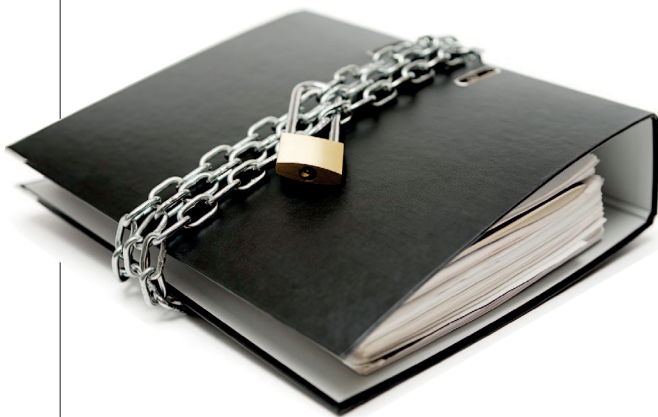
Олексій ЛУЦЬКИЙ.

Фото Миколи БЕЛОКОПИТОВА.

18

Що кодекс, якщо ТАКИЙ статус?

Ольга ГОНЧАРОВА

Останнім часом і пересічні громадяни, і політики висувають низку претензій та звинувачень на адресу вітчизняного судочинства, що свідчить про низьку довіру до представників третьої гілки влади. Підтверджує це і статистика. Скажімо, відповідно до даних Центру імені Разумкова за останні сім років найвищою підтримка діяльності суду в Україні була в лютому 2005-го — 21,3%, найнижчою (2,6%) — у грудні 2008-го. Причиною цього, як уважає більшість українців, є істотні відмінності між поведінкою суддів та вчиненими ними діями, що в світлі морально-етичних принципів ганьблять звання суддів і викликають сумнів у їхній особистій об'єктивності, неупередженості, незалежності, чесності та в непідкупності судових органів загалом.

Так, зокрема, за даними дослідження Global Corruption Barometer 2010, українське судочинство є найкорумпованішим у світі. Крім того, наша держава вибивається в лідери за кількістю звернень громадян до Європейського суду з прав людини (ЄСПЛ). Свого часу Валерія Лутковська як урядовий уповноважений у справах Європейського суду з прав людини сказала, що наша країна посідає на міжнародній арені п'яте місце за кількістю звернень громадян до цієї міжнародної інституції, а отже, за кількістю порушень права на справедливий судовий розгляд, бо вже на стадії прийняття судами першої інстанції рішення дедалі більше наших громадян упевнюються, що єдина можливість справедливого

розгляду справи це суд поза межами юрисдикції України.

Останніми роками Європейський суд з прав людини прийняв рекордну кількість рішень на користь українських громадян. Назар Кульчицький, теперішній урядовий уповноважений у справах Європейського суду з прав людини, зазначає, що загальна сума бюджетних коштів, сплачених урядом України тим, чий права було порушено, 2011 року становила 25 мільйонів 21 тисячу гривень, а вже торік вона сягнула 39 мільйонів 25 тисяч гривень.

Цікаво, яку ж відповідальність нестимуть служителі національної Феміди за ухвалені неправомірні рішення? Назар Кульчицький в ефірі радіо «Свобода» розповів, що за

нашим законодавством державні службовці несуть лише дисциплінарну відповідальність. Але Міністерство юстиції України може звертатися з регресними позовами до осіб, з вини яких було завдано збитків державному бюджету. Також, за його словами, у кожній справі, де, на думку міністерства, вини було завдано діями чи бездіяльністю представників органів державної влади, Мін'юст звертається до органів прокуратури для проведення відповідного розслідування, бо стягнення сум відшкодування з таких осіб можливе вже лише в межах кримінальної справи. Тобто судді, які винесли неправомірні рішення, крім дисциплінарної, можуть також нести і кримінальну відповідальність, але